

Styre: Universitetsstyret
Styresak: 99/19
Møtedato: 31.10.2019

Dato: 18.10.2019
Arkivsaknr: 19/6178

Språkpolitiske retningslinjer for Universitetet i Bergen

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- [Tildelingsbrev for Universitetet i Bergen 2019](#)
- [Universitets- og høyskoleloven § 1-7](#)
- [Lov om målbruk i offentlig teneste](#)
- [Språkrådets Veiviser for språkvalg i universitets- og høgskolesektoren](#)

Saken gjelder:

Universitetsstyret blir i saken bedt om å vedta nye språkpolitiske retningslinjer for Universitetet i Bergen og mandat for et språkpolitisk utvalg.

Bakgrunn

I tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet for 2019 står det følgende:

Universitetene og høyskolene har et lovpålagt ansvar for norsk som fagspråk, og institusjonene skal utarbeide egne språkstrategier. Internasjonaliseringen av forskningen og den økende bruken av engelsk gjør det nødvendig å ha særlig oppmerksomhet om dette arbeidet. Departementet ber om at institusjonene følger utviklingen for norsk som fagspråk og vurderer behovet for å sette inn tiltak.

Som oppfølging satte universitetsledelsen ned en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å utarbeide forslag til en ny språkpolitisk strategi for Universitetet i Bergen. Strategien skal legge til rette for at universitetet følger opp sitt ansvar for å vedlikeholde og utvikle norsk fagspråk, arbeider strategisk for å sikre god parallellspråklig praksis og stiller krav som sikrer tilgjengelig administrativ informasjon på både norsk og engelsk.

Arbeidsgruppen har bestått av

- Prorektor Margareth Hagen (leder)
- Viserektor Oddrun Samdal
- Instituttleder Åse Johnsen, *Institutt for fremmedspråk*
- Professor Johan Myking, *Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier*
- Førsteamanuensis Nils Åge Frøystein, *Kjemisk institutt*
- Førsteamanuensis Esperanza Diaz, *Institutt for global helse og samfunnsmedisin*
- Professor Eirik Holmøyvik, *Det juridiske fakultet*
- Maria Svegdal, *student*

Ingar Myking, *Universitetsdirektørens kontor (sekretær)*

Arbeidsgruppen foreslår en strategi i form av nye språkpolitiske retningslinjer og opprettelsen av et rådgivende språkpolitisk utvalg. Utvalget får i oppdrag fremme bevissthet om språkpolitiske spørsmål. Det skal være en pådriver for å styrke kvaliteten på språkpraksis og videreutvikle universitetets språkpolitikk, og arbeide for gjennomføring av retningslinjene.

Arbeidsgruppen har gjennomgått rutinene og ressursene ved UiB for å følge opp ansatte og studenters arbeidsspråk og oppfølging av målloven. Dette omfatter nett- og ressursider, bruk og opplæring av norsk og engelsk, kurs, oppfølging av mållova, språkbruk og arrangement, hjelp til oversettelse og tilbud av ulike språktjenester. I tillegg har gruppen gjennomgått statistikk over omfanget av vitenskapelig publisering på norsk. Arbeidsgruppen har sammen med Språkrådet gjennomgått situasjonen for norsk språk i høyere utdanning og klargjort institusjonenes ansvar og plikter knyttet til norsk språk.

Om retningslinjene

Retningslinjene, se vedlegg 1, er en videreføring og styrking av det språkpolitiske arbeidet ved Universitetet i Bergen. De bygger på mal fra Universitets- og høgskolerådet og erstatter *retningslinjer for målbruk ved UiB* som ble vedtatt i 1996. De gamle retningslinjene handlet utelukkende om fordelingen mellom nynorsk og bokmål i UiBs ulike publikasjoner.

De foreslåtte retningslinjene slår fast at Universitetet i Bergen (UiB) er en kunnskaps- og kulturbærende institusjon og at den faglige virksomheten er vesentlig for demokrati og samfunnsutvikling. De språkpolitiske retningslinjene skal bidra til å gjennomføre UiBs strategi og styrke lærestedets profil som et forskningsintensivt breddeuniversitet med høy internasjonal faglig kvalitet.

Universitetet skal ha en tydelig språkpolitikk og framstå som et språklig forbilde for norsk utdanning, kultur- og samfunnsnivå. Norsk er universitetets hovedspråk. Det betyr at undervisningsspråket, administrasjonsspråket og det daglige arbeidsspråket i all hovedsak er norsk. Prinsippet om klarspråk ligger til grunn for språkbruken ved UiB.

Universitetet er også et internasjonalt akademisk møtepunkt der publiseringen og formidlingen skjer på engelsk. Det betyr at universitetet har en parallellspråklig praksis der engelsk er det mest brukte fremmedspråket, men også andre fremmedspråk blir brukt.

Universitetets ansatte deltar i internasjonal forskning, men har også i sin faglige virksomhet en betydelig rolle i å utvikle og ivareta det norske språket. Å utvikle og formidle norsk fagspråk og terminologi er en viktig del av UiBs samfunnsoppdrag.

Språklig likestilling og toleranse er et sentralt prinsipp ved UiB. Nynorsk skal ha en fremtredende plass i virksomheten. UiB har et særlig ansvar for at nynorsk skal være et viktig språk i norsk høyere utdanning. De mange nynorskbrukerne ved UiB er en stor ressurs for nynorsk språk og har stor betydning for norsk språkutvikling.

Retningslinjene setter krav til at institusjonen på flere områder. UiB plikter å gi ansatte og studenter relevant informasjon på norsk og engelsk, gi et godt og omfattende kurstilbud for ansatte i norsk språk, og legge til rette for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk ved UiB. Retningslinjene har også som formål å styrke bruken av nynorsk i formidling, kommunikasjon og saksbehandling ved UiB.

I utdanningen skal norsk være hovedspråket for undervisningen og pensumlitteraturen for obligatoriske kurs på bachelornivå dersom denne er like god som fremmedspråklige lærebøker. Studentene gis frihet til å velge om de vil besvare eksamensoppgaver på et skandinavisk språk eller på engelsk dersom ikke annet kommer frem av kursbeskrivelsen.

Retningslinjene støtter opp under forskernes faglige frihet og de velger selv hvilke språk de publiserer på. Samtidig skal UiB bidra til å opprettholde norskspråklige, vitenskapelige tidsskrifter. Det er videre faglige hensyn som skal styrer hvilke språk som brukes i undervisningen.

Ansatte som ikke kan norsk ved ansettelse skal beherske norsk på B2-nivå etter tre år, mot to år i dagens regler. Samtidig skal det legges til rette for at de samlede arbeidsoppgavene for den ansatte ikke skal være til hinder for å oppnå dette kompetansenivået.

Universitetsdirektørens kommentarer

Universitetsdirektøren mener retningslinjene gir et godt utgangspunkt for å styrke det språkpolitiske arbeidet ved UiB. Forskernes faglige frihet ligger fast, både i publisering, formidling og undervisning. Det stilles krav til at fast ansatte skal beherske norsk, men de understreker også plikten institusjonen har til å gi nødvendig opplæring og legge til rette for at kompensere kravene oppnås. Som et internasjonalt forskningsuniversitet med mange utenlandske ansatte og studenter understreker retningslinjen at relevant informasjon også skal gis på engelsk. Opprettelsen av et språkpolitisk utvalg er et viktig virkemiddel for å følge opp UiBs arbeid med å utvikle UiBs språkpolitikk.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret vedtar språkpolitiske retningslinjer for Universitetet i Bergen og mandat for Språkpolitisk utvalg.

18.10.2019 Ingar Myking/Arne R. Ramslien

Vedlegg:

1. Språkpolitiske retningslinjer for Universitetet i Bergen
2. Mandat for Språkpolitisk utvalg

Språkpolitiske retningslinjer

Universitetet i Bergen (UiB) er en kunnskaps- og kulturbærende institusjon og den faglige virksomhet er vesentlig for demokrati og samfunnsutvikling. De språkpolitiske retningslinjene skal bidra til å gjennomføre UiBs strategi og styrke lærestedets profil som et forskningsintensivt breddeuniversitet med høy internasjonal faglig kvalitet.

Universitetet skal ha en tydelig språkpolitikk og framstå som et språklig forbilde for norsk utdanning, kultur- og samfunnsliv. Norsk er hovedspråket. Det betyr at undervisningsspråket, administrasjonsspråket og det daglige arbeidsspråket i all hovedsak er norsk. Prinsippet om klarspråk ligger til grunn for språkbruken ved UiB.

Universitetet er også et internasjonalt akademisk møtepunkt der publiseringen og formidlingen skjer på engelsk. Det betyr at universitetet har en parallellspråklig praksis der engelsk er det mest brukte fremmedspråket, men også andre fremmedspråk blir brukt.

Universitetets ansatte deltar i internasjonal forskning, men har også i sin faglige virksomhet en betydelig rolle i å utvikle og ivareta det norske språket. Å utvikle og formidle norsk fagspråk og terminologi er en viktig del av UiBs samfunnsoppdrag.

Språklig likestilling og toleranse er et sentralt prinsipp ved UiB. Nynorsk skal ha en fremtredende plass i virksomheten. UiB har et særlig ansvar for at nynorsk skal være et viktig språk i norsk høyere utdanning. De mange nynorskbrukerne ved UiB er en stor ressurs for nynorsk språk og har stor betydning for norsk språkutvikling.

Allmenne prinsipper

1. UiB skal ha høy språklig kvalitet i all kommunikasjon og formidling.
2. Prinsippet om klarspråk skal legges til grunn for skriftlig kommunikasjon ved UiB.
3. Språklig likestilling er en viktig verdi for UiB.
 - a) UiBs bruk av skriftspråk skal være i samsvar med gjeldende lovverk.
 - b) UiB skal legge til rette for at ansatte og studenter som har nynorsk som skriftspråk, bruker nynorsk.
 - c) Nynorsk skal benyttes i offisielt tilgjengelige rundskriv, kunngjøringer, informasjonsmateriale og lignende på lik linje og i tilnærmet likt omfang som bokmål.
4. UiB skal praktisere parallellspråklighet.
 - a) Norsk er hovedspråk samtidig som det tilrettelegges for språklig mangfold. Engelsk er det primære fremmedspråket, men andre fremmedspråk kan også være relevante.
 - b) Fast ansatte ved UIB forventes å ha tilstrekkelig språklig kompetanse i både norsk, engelsk og andre faglig relevante fremmedspråk til å kunne kommunisere med studenter, ansatte og omverden på en god og klar måte.
5. UiB skal ha tilbud til ansatte om relevant språklig kompetanseheving.
6. UiB skal legge til rette for at det lovpålagte ansvaret for å vedlikeholde og videreutvikle norsk fagspråk blir fulgt opp ved universitets faglige enheter.

Utdanning

7. Norsk er hovedspråket ved undervisningen i UiBs bachelorstudium.

- a) Undervisningen i obligatoriske kurs skal som hovedregel være på norsk. Pensumlitteraturen i de obligatoriske kursene skal være på norsk dersom det finnes like gode norske som fremmedspråklige lærebøker. Unntak fra dette er studier hvor tilegnelse av ferdigheter i det fremmede språket er læringsmål. Eventuelle andre unntak må begrunnes faglig og forankres i institusjonen.
- b) Undervisningen i valgfrie kurs kan være på engelsk.
8. UiB skal arbeide for at norske og engelske termer for de sentrale fagbegrepene i bachelorstudiet gjøres tilgjengelig i UiBs termbase og andre relevante databaser.
9. Norsk, engelsk og andre fremmedspråk brukes parallelt ved undervisningen i UiBs masterstudier og ph.d-programmer. Valg av språk skal reflektere faglige hensyn.
10. Informasjon om studieprogrammene skal finnes både på norsk og engelsk.
11. Undervisningsspråket i det enkelte kurs skal gå klart fram av emnebeskrivelsen.
12. Eksamensoppgaver skal gis på det språket kurset undervises på hvis ikke annet er angitt i kursbeskrivelsen. Studentene kan velge om de vil besvare eksamensoppgaver på et skandinavisk språk eller på engelsk dersom ikke annet kommer frem av kursbeskrivelsen.
13. UiB skal ha et godt og omfattende tilbud av kurs i norsk språk for utenlandske studenter.

Forskning og formidling

14. De ansatte velger fritt hvilke språk de publiserer på.
15. UiB skal bidra til å opprettholde norskspråklige, vitenskapelige tidsskrifter.
16. Alle ph.d.-avhandlinger skal ha et sammendrag både på norsk og engelsk.
17. UiBs samfunnsansvar innebærer at en betydelig del av formidlingen av forskningsbasert kunnskap er rettet mot et norskspråklig publikum.
18. UiB skal ha et godt og omfattende tilbud av kurs i norsk språk for ansatte.
19. UiB skal ha tilbud om opplæring i forskningsformidling.

Forvaltning

20. Norsk er administrasjonsspråket ved UiB.
21. Språklig likestilling betyr at det skal være en tilnærmet lik fordeling mellom nynorsk og bokmål i den administrative saksbehandlingen og i UiBs kommunikasjon.
22. UiB skal sikre at alle ansatte og studenter får relevant informasjon på norsk eller engelsk.

Gjennomføring og oppfølging

23. Et språkpolitisk utvalg ved UiB skal gi råd om oppfølging og gjennomføring av de språkpolitiske retningslinjene, lovpålagte krav og videreutviklingen av universitetets språkpolitikk. Utvalget rapporterer til universitetsledelsen.
 - a) Det språkpolitiske utvalget skal ha et sekretariat
24. Gjennomføring av de språkpolitiske retningslinjene skal være forankret i institusjonens ledelse på alle nivå.
25. Alle fast ansatte som ikke kan norsk ved ansettelse, skal ha tilbud om å gjennomføre norskkurs og skal beherske norsk på B2-nivå etter tre år. De enkelte enhetene skal legge til rette for at de samlede arbeidsoppgavene for den ansatte ikke skal være til hinder for å oppnå dette.

Mandat for språkpolitisk utvalg ved Universitetet i Bergen

Universitetet i Bergen (UiB) er en kunnskaps- og kulturbærende institusjon og den faglige virksomhet er vesentlig for demokrati og samfunnsutvikling. De språkpolitiske retningslinjene skal bidra til å gjennomføre UiBs strategi og styrke lærestedets profil som et forskningsintensivt breddeuniversitet med høy internasjonal faglig kvalitet.

Universitetet skal ha en tydelig språkpolitikk og framstå som et språklig forbilde for norsk utdanning, kultur- og samfunnsniv. Norsk er hovedspråket. Det betyr at undervisningsspråket, administrasjonsspråket og det daglige arbeidsspråket i all hovedsak er norsk. Prinsippet om klarspråk ligger til grunn for språkbruken ved UiB.

Universitetet er også et internasjonalt akademisk møtepunkt der publiseringen og formidlingen skjer på engelsk. Det betyr at universitetet har en parallellspråklig praksis der engelsk er det mest brukte fremmedspråket, men også andre fremmedspråk blir brukt.

Universitetets ansatte deltar i internasjonal forskning, men har også i sin faglige virksomhet en betydelig rolle i å utvikle og ivareta det norske språket. Å utvikle og formidle norsk fagspråk og terminologi er en viktig del av UiBs samfunnsoppdrag.

Språklig likestilling og toleranse er et sentralt prinsipp ved UiB. Nynorsk skal ha en fremtredende plass i virksomheten. UiB har et særlig ansvar for at nynorsk skal være et viktig språk i norsk høyere utdanning. De mange nynorskbrukerne ved UiB er en stor ressurs for nynorsk språk og har stor betydning for norsk språkutvikling.

Språkpolitisk utvalg ved UiB skal

- være universitets rådgivende utvalg for språkpolitikk og fremme bevissthet om språkpolitiske spørsmål
- ha oversikt over og gi råd om universitetets rolle og plikter for å fremme norsk språk og språkutvikling
- arbeide for at de språkpolitiske retningslinjene ved UiB blir gjennomført
- foreslå tiltak som kan bidra til å styrke kvaliteten på språkpraksis og videreutvikle lærestedets språkpolitikk

Språkpolitisk utvalg oppnevnes av rektor for tre år av gangen og består av inntil ni medlemmer. Utvalget skal være bredt sammensatt og ha god faglig bredde. Studentene skal være representert. Det språkpolitiske utvalget skal ha et sekretariat.

Utvalget skal gi årlig rapport om UiB språkpolitiske virksomhet. Utvalget rapporterer til universitetsledelsen.
